

Úvod

Vedení elektrického proudu v polovodičích, elektrolytech a vakuu

1	ELEKTRICKÝ PROUD V POLOVODIČÍCH	11
1.1	Vedení elektrického proudu v polovodičích	11
1.2	Přechod PN	13
1.3	Stabilizační dioda	14
1.4	Tranzistor bipolární	16
1.5	Unipolární tranzistory	19
1.6	Tyristor	22
1.7	Optoelektronické prvky	23
1.8	Integrované obvody	24
1.9	Číslicové integrované obvody	26
	Praktické cvičení	31
	Elektronický osciloskop	31
1.	Studium obvodů s polovodičovou diodou	36
2.	Voltampérová charakteristika stabilizační diody	41
3.	Měření charakteristik křemíkového bipolárního tranzistoru	44
4.	Měření charakteristiky tranzistoru řízeného polem	46
5.	Studium číslicového integrovaného obvodu	48
	Teoretické cvičení	50
2	ELEKTROLYTY	59
2.1	Elektrolytické vodiče	61
2.2	Zákony vedení elektrického proudu v elektrolytech	62
2.3	Z historie objevu a měření elementárního náboje e	64
	Praktické cvičení	69
1.	Studium vedení elektrického proudu v kapalinách:	69
a)	Zkoušení vodivosti elektrolytů	69
b)	Rozklad vody elektrickým proudem	70
c)	Rozklad roztoku modré skalice	72
d)	Vylučování kovů v krystalech (arbor Saturni)	73
e)	Rozklad roztoku Glauberovy soli ($\text{Na}_2\text{SO}_4 \cdot 10 \text{H}_2\text{O}$)	74
f)	Rozklad roztoku dusičnanu sodného (NaNO_3)	75
g)	Polarizace elektrod	75
h)	Galvanický článek	76
i)	Princip olověného akumulátoru	77

2.	Ověření zákonů elektrolýzy	79
3.	Měření proudu I procházejícího elektrolytem z jeho chemických účinků	81
4.	Stanovení elektrochemického ekvivalentu mědi	82
5.	Stanovení Faradayovy konstanty	83
6.	Měření polarizačního napětí	83
	Teoretické cvičení	86
3	VAKUUM	90
3.1	Ohmův zákon pro nesamostatný výboj v plynech	91
3.2	Termoemise elektronů	96
3.3	Pohyb nabitých částic v elektrickém poli	99
3.4	Lineární urychlovače nabitých částic	103
3.5	Plazma	104
	Praktické cvičení	105
1.	Vedení elektrického proudu v plynech za normálního nebo sníženého tlaku a ve vakuu	105
	a) Ionizace vzduchu pomocí plamene nebo ozářením	105
	b) Demonstrace principu odprašovacího zařízení	106
	c) Demonstrace samostatného výboje za normálního tlaku	106
	d) Demonstrace samostatného výboje za sníženého tlaku	107
	e) Demonstrace katodového záření	109
	f) Pokus Edisonův	111
2.	Studium průběhu střídavého napětí	112
3.	Studium časového průběhu kmitání ladičky	113
4.	Studium časového průběhu samohlásek	113
5.	Studium frekvence ladičky	113
6.	Určení citlivosti osciloskopu	114
	Teoretické cvičení	115

Stacionární a nestacionární magnetické pole; další nestacionární fyzikální děje

4	STACIONÁRNÍ MAGNETICKÉ POLE	124
4.1	Porovnání principů měřicích přístrojů pro měření proudu, napětí a výkonu	124
4.2	Magnetické vlastnosti látek. Magnetická hystereze	128
4.3	Pohyb částice s nábojem v magnetickém poli. Cyklotron	130
	Praktické cvičení	134
1.	Demonstrace hysterezní smyčky feromagnetika osciloskopem	134
2.	Demonstrace magnetického vychylování elektronového svazku obrazovky	137
	Teoretické cvičení	140
5	NESTACIONÁRNÍ MAGNETICKÉ POLE	149
5.1	Některé metody měření indukčnosti	149
5.2	Stručná teorie přechodných dějů v obvodu RL	153

	Praktické cvičení	155
1.	Měření indukčnosti rezonanční metodou	155
2.	Studium přechodných dějů v sériovém obvodu <i>RL</i>	158
3.	Studium účinků Foucaultových vířivých proudů	160
4.	Pozorování transformace proudu	164
	Teoretické cvičení	167
6	DALŠÍ NESTACIONÁRNÍ FYZIKÁLNÍ DĚJE	175
6.1	Kyvadla	175
6.2	Skládání stejnosměrných kmitů	179
6.3	Skládání kmitavých pohybů různosměrných	183
6.4	Měření frekvence	187
6.5	Vlastní frekvence chvění napjaté struny	189
6.6	Vázané oscilátory	191
6.7	Frekvenční charakteristiky obvodů <i>RLC</i>	194
	Praktické cvičení	198
1.	Kmity magnetky v magnetickém poli	198
2.	Experimentální zkoumání kmitů magnetky v magnetickém poli	198
3.	Zkoumání kmitů tyče na bifilárním závěsu	200
4.	Skládání kmitavých pohybů stejnosměrných pomocí osciloskopu	202
5.	Skládání kmitavých pohybů kolmých pomocí osciloskopu	203
6.	Osciloskopické zobrazení časového rozvoje mechanických kmitů pomocí piezoelektrického měniče	203
7.	Osciloskopické zobrazení časového rozvoje mechanických kmitů pomocí dynamického reproduktoru	203
8.	Blackburnovo kyvadlo	204
9.	Skládání kmitů závaží zavěšených na pružinách	204
10.	Experimentální ověření vztahu pro závislost vlastní frekvence napjaté kmitající struny na velikosti napínající síly	204
11.	Zkoumání vlastností elektromagnetického oscilátoru	206
12.	Vázané oscilátory	207
13.	Zkoumání vlastností indukční vazby elektromagnetických oscilátorů	208
14.	Rázy vázaných elektromagnetických oscilátorů	209
	Teoretické cvičení	211
	FYZIKÁLNÍ OLYMPIÁDA	218
	ŘEŠENÍ PROBLÉMOVÝCH ÚLOH	244